

IN DE PRAKTIJK

De Gemeente Amsterdam zit onder de noemer 'Om het kind' midden in de transitie van haar jeugdzorg. Een complexe verandering met nieuwe verantwoordelijkheden, waarvoor samen met het team Decentralisatie van advocaten- en notarissenkantoor Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn een geheel **nieuwe juridische overeenkomst** met zorgverleners is gecreëerd. Een kijk op de praktijk.

Juridisch maatwerk bij transitie jeugdzorg gemeente Amsterdam

In het nieuwe jeugdzorgmodel van de gemeente Amsterdam staan 22 wijkteams in direct contact met kinderen en hun opvoeders. Een gebiedsgerichte, laagdrempelige aanpak. Het streven is kleine problemen klein te houden en, wanneer er meer zorg nodig is, kinderen snel en juist door te verwijzen naar specialisten, stelt Renske Emmelkamp, Projectmanager bij de gemeente. "We geven een gezin daarom één aanspreekpunt." De zorg die daarvoor nodig is, koopt de gemeente in bij 25 zorginstellingen. De professionals van die instellingen vormen de wijkteams. Het nieuwe jeugdzorgmodel van de gemeente Amsterdam betreft een omvangrijke personele organisatie en de kosten bedragen enkele tientallen miljoenen euro's per jaar. Aanvankelijk dacht de gemeente erover om de samenwerking in een coöperatie te vatten. Voor dit model bleek uiteindelijk onvoldoende draagvlak te bestaan. Daarom is begin dit jaar anders besloten: geen rechtsvorm, maar een joint venture. Bas Husken, senior jurist bij de gemeente Amsterdam: "Het accent bij deze samenwerking lag meer op de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het slagen van het systeem en minder op de klassieke opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie. De gemeente heeft samen met de instellingen de uitgangspunten voor de governance van die samenwerking geformuleerd. Daarbij bleek het een belangrijke uitdaging om de samenwerking en governance in te passen in het toepasselijke wettelijke kader, zoals de Jeugdwet en de Wet Publieke Gezondheid."

"Bij deze samenwerkingsvorm zonder rechtspersoonlijkheid is het niet onmiddellijk duidelijk wie welke rechten en plichten draagt op grond van de Jeugdwet, omdat het wijkteam niet als jeugdaanbieder wordt gezien", zegt Melita van der Mersch, partner bij Pels Rijcken. Er moest dus een nieuwe juridische oplossing komen, waarvoor de gemeente Pels Rijcken heeft gevraagd om die samen met de gemeente en de zorginstellingen te

22 WIJKTEAMS STAAN IN DIRECT CONTACT MET KINDEREN EN HUN OPVOEDERS

ontwikkelen. In de nieuwe samenwerkingsvorm komen verschillende wettelijke kaders samen, van publieke gezondheid tot privacy en fiscaliteit. "Het was een herkenbare situatie voor ons", zegt Sandra van Heukelom, eveneens partner bij Pels Rijcken. "Samen met de ge-

"Om samenwerking en openheid te stimuleren is gekozen om positief te beschrijven wat ieders taken en verantwoordelijkheden zijn"

meente hebben we de juridische relaties in kaart gebracht en bekeken welke zaken bestuurlijk haalbaar zijn. Dat doen we bij iedere gemeente - groot of klein - die we helpen bij de decentralisatie. De 'couleur locale' bepaalt uiteindelijk wat haalbaar is."

Spanningsveld

De bestuurs- en uitvoeringsopzet kent een natuurlijk spanningsveld. Emmelkamp: "Als gemeente wil je

door de grote complexiteit en onzekerheid in de transitiefase en je toegenomen verantwoordelijkheid directer sturen op de uitvoering, maar tegelijkertijd willen we de autonomie op zorg van de instellingen behouden. Zij dragen de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit en de inhoudelijke ontwikkeling van de zorg." Husken: "Om samenwerking en openheid te stimuleren, is gekozen om positief te beschrijven wat ieders taken en verantwoordelijkheden zijn, in plaats van ingewikkelde regelingen over aansprakelijkheid te treffen." Mochten er onverhoopt geschillen zijn, bijvoorbeeld over aansprakelijkheid, dan kunnen partijen dit voorleggen aan een commissie van deskundigen. Een laagdrempelige manier om te voorkomen dat zaken hoger op worden gespeeld en bijvoorbeeld in de rechtbank besloten moeten worden. "Het systeem is zo ingericht dat er constant optimalisatie mogelijk is", vult Emmelkamp aan. "Door van elkaar te leren, zal het steeds beter worden."

Bij de inkoop hanteert de gemeente een bandbreedte van tien procent op de volumeafspraken die ze met

de instellingen heeft. "Zo is de gemeente flexibel en kan de juiste zorg worden ingezet op de plekken waar dat nodig is", aldus Husken.

Fiscaliteit

Ook fiscale aspecten speelden een bepalende rol bij de opzet. Daarbij is gekozen voor de inkoop van zorg bij de instellingen en niet van arbeid, zodat geen btw verschuldigd is. Husken: "Dit inkoopmodel is inmiddels goedgekeurd door de fiscus, waarbij we zelfs te horen kregen dat dit een voorbeeldmodel kan worden."

Implementatie organisatie Ouder Kind Teams

Na de uitgebreide voorbereidingen breekt nu de tijd aan om de werkwijze te implementeren. Een traject dat weer heel nieuwe uitdagingen met zich meebrengt. Zo moeten niet alleen de teams gevormd worden - wat vraagt om werving, selectie en training - maar spelen er door de uiteenlopende normen waar de verschillende zorgspecialisten in de wijkteams aan dienen te voldoen ook flink wat juridische vraagstukken. "Daarom

zijn we nu al bezig alle smaken die in een team kunnen zitten in een matrix te vatten, zodat gemeenten en teamleiders precies kunnen zien wat de speelruimte is die ze in de werkprocessen hebben", zegt Van Heukelom. "Een waardevolle 'tool' waarvan we denken dat die relevant is voor grote maar ook kleine gemeenten." Van der Mersch haalt nog praktischere vraagstukken aan. In welk gebouw wordt een team gehuisvest en wie is verantwoordelijk voor de computers die er staan? Of voor de dossiers? Het zijn allemaal zaken die momenteel vastgelegd worden.

Maar na de vastlegging blijven er zaken spelen. Alle instanties zullen met één gezicht naar buiten treden, maar dat staat niet gelijk aan de aansprakelijkheid die ze dragen. Zo draagt de wethouder altijd de politieke verantwoordelijkheid, maar kan de aansprakelijkheid elders liggen. Husken: "In dat licht is het ook erg belangrijk dat er een heldere visie op de communicatie naar de burger is." Aan dit communicatieplan wordt momenteel samen met de instellingen vorm gegeven.

Gezamenlijk doel

Om breed draagvlak te creëren, hebben instellingen, gemeente en Pels Rijcken gezamenlijk opgetrokken. Daarbij vormde het samen formuleren van het einddoel één van de grootste voordelen aan de werkwijze. Van Heukelom: "Alle betrokkenen hebben met een duidelijk doel voor ogen gewerkt, namelijk goed functionerende wijkteams. Door te sturen op het inzetten van ieders verantwoordelijkheid ten bate van het gezamenlijke doel kun je mensen eenvoudiger verbinden." Husken: "De samenwerking met de instellingen verliep en verloopt daarom soepel. Ons vertrouwen in de transitie is dan ook groot."

 LEES MEER OP:

WWW.MIJN-GEMEENTE.COM/MAATWERK-BIJ-TRANSITIE